

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1941.

Första kammaren.

Nr 12.

Lördagen den 1 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena *Günther* avlämnade Kungl. Maj:ts skrivelse nr 103, angående förordnande av statsrådsledamöter att uppläsa Kungl. Maj:ts öppna brev till riksdagen angående vissa grundlagsändringar.

Av nämnda kungl. skrivelse, som nu föredrogs, inhämtades bland annat, att Kungl. Maj:t förordnat hans excellens herr ministern för utrikes ärendena *Günther* att i första kammaren uppläsa Kungl. Maj:ts ifrågavarande öppna brev.

Med anledning härav lämnades ordet till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena *Günther*, som i enlighet med det honom givna uppdraget uppläste Kungl. Maj:ts öppna brev, nr 104, angående vissa grundlagsändringar, och nr 105, angående vissa grundlagsfrågor.

Herr statsrådet *Rosander* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 50, med förslag till förordning om kontroll av vattenledningsvatten, m. m.;

nr 93, angående delaktighet i statens pensionsanstalt för sjukgymnaster vid vissa anstalter för kirurgisk tuberkulos;

nr 94, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 3 mom. samt 12 och 30 §§ skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212) m. m.; samt

nr 99, angående försäljning av ett kronan tillhörigt markområde i Karlsborg.

Justerades protokollen för den 22 och den 25 nästlidne februari.

Herr *Härdin* anmälde, att han den 27 februari åter infunnit sig vid riksdagen.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Med stöd av bifogade läkarintyg får jag vördsamt anhålla om ledighet från riksdagsgöromålen under tiden $28/2$ — $15/3$ 1941.

Stockholm den 27 februari 1941.

Anders Sundvik.

Att herr *Anders Sundvik* på grund av urinvägssjukdom är oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet under tiden $28/2-15/3$ 1941, intygas.

Stockholm den 26 februari 1941.

Gustaf Höglund,
leg. läk.

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 49, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 12 § lagen den 18 juni 1937 (nr 382) om barnbidrag, m. m.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser hov- och slottsstaterna;

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av fjärde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga; samt

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 81, angående försäljning av en kronan tillhörig fastighet i Jokkmokks socken.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 82, angående godkännande av enligt lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter fattade beslut om försäljning av vissa för Bodens bys m. fl. skifteslag samfällda markområden m. m.;

nr 83, angående anslag till Flygtekniska försöksanstalten: Utrustning m. m.;

nr 87, angående anslag till Statens hantverksinstitut: Utrustning;

nr 88, angående löneklassplacering för vissa lärare; samt

nr 89, angående anslag till statens sekundärlånefond för rederinäringen.

Föredrogs och bordlades på begäran Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 50, 93, 94 och 99.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtande och memorial:

nr 2, angående reglering för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatsens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

nr 10, angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatusens tionde huvudtitel; innefattande anslagen till handelsdepartementet;

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse på Växjö stad av Kungl. Maj:t och kronan tillkommande rätt till läroverksbyggnaden i Växjö;

nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten;

nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond; och

nr 37, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande om- och nybyggnadsarbeten vid dövsstumskolorna;

sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 2 i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om dyrtidstillägg å blindhetsersättning, m. m. dels ock en i ämnet väckt motion;

bevillningsutskottets betänkande nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 och 7 §§ förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften;

bankoutskottets utlåtande nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 6 § förordningen den 11 juli 1924 (nr 378) angående postgirorörelse, jämte en i ämnet väckt motion;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till instruktioner för riksdagens justitieombudsman och militieombudsman;

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 213 och 215 §§ lagen den 25 maj 1917 (nr 257) om försäkringsrörelse;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av konkurslagen;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till grunder för dyrtidstillägg åt präster för budgetåret 1941/42 m. m.; och

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 (nr 951) angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förlängd giltighet av gällande indelning i ortsgupper jämlikt lagen den 28 juni 1935 (nr 434) om folkpensionering dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 6, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 14 juni 1940 (nr 484) om undantag från gällande bestämmelser rörande arbetstidens reglering m. m. dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 december 1939 (nr 934) om tjänsteplikt m. m.;

nr 8, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 15 december 1939 (nr 856) om utbetalande av krigsriskersättning till sjömän dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 9, i anledning av väckta motioner om viss ändring av förordningen om moderskapspenning; och

nr 10, i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

nr 1, i anledning av väckt motion om åtgärder för beredande åt den kvinnliga ungdomen av ökad utbildning i hemvård m. m.; och

nr 2, i anledning av väckt motion om beaktande vid en reformering av skolväsendet av frågan om skolungdomens karaktärsdanning.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.16 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 4 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Justerades protokollet för den 26 nästlidne februari.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om kapitalinvesteringar i luftfartsfonden;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord; samt

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 50, med förslag till förordning om kontroll av vattenledningsvatten, m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 93, angående delaktighet i statens pensionsanstalt för sjukgymnaster vid vissa anstalter för kirurgisk tuberkulos.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 94, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § 3 mom. samt 12 och 30 §§ skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212) m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 99, angående försäljning av ett kronan tillhörigt markområde i Karlsborg.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 2, 10 och 34—36 samt memorial nr 37, sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 2, bevillningsutskottets betänkande nr 2, bankoutskottets utlåtande nr 10, första lagutskottets utlåtanden nr 8—12, andra lagutskottets utlåtanden nr 5—10 ävensom första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden nr 1 och 2.

Herr **förste vice talmannen** erhöill på begäran ordet och yttrade: Jag hemställer, herr talman, att kammaren måtte besluta, att statsutskottets utlåtande nr 2 skall på morgondagens föredragningslista uppföras närmast efter andra lagutskottets utlåtande nr 10.

Vad herr förste vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 185, av herr *Söderkvist*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor m. m.;

nr 186, av herr *Velander* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsförvärv av Karlskrona—Växjö m. fl. järnvägar;

nr 187, av herr *Nisser* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen m. m.; samt

nr 188, av herr *Tamm*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av domänverkets skogsindustriella rörelse.

*Interpellation
ang. vissa
frågor rörande
omsättnings-
skatten vid
jordbruket.*

Ordet lämnades på begäran till herr **förste vice talmannen**, som anförde: Herr talman! Av första särskilda utskottets utlåtande nr 10 vid 1940 års sista riksdag, som då vann riksdagens godkännande, framgår att såsom *allmän förutsättning* för skyldighet att erlägga omsättningsskatt skall gälla, att försäljningen sker yrkesmässigt.

Inom utskottet ägnades åtskillig uppmärksamhet åt den i propositionen icke direkt berörda frågan, huruvida försäljning av varor på auktion skall drabbas av omsättningsskatt. Såsom obestriddigt fastslags, att om auktionen anordnades exempelvis av en privatperson för avyttring av personlig lösegendom, detta icke kan betraktas som yrkesmässig försäljning och således bör vara fritt från omsättningsskatt. Detta skulle gälla även om, såsom ofta sker, för ändamålet skulle anlitas en särskild auktionsförrättare, som icke intager ställningen av mellanhand utan endast för försäljarens räkning omhänderhar auktionen och sålunda är att betrakta som medhjälpare åt denne.

Då i förordningen om omsättningsskatt § 5 andra stycket talas om att »vid försäljning i kommission anses kommissionären såsom säljare», synes detta emellertid innebära en viss oklarhet i det uppgivna fallet. Inom utskottet rådde emellertid obestriddigt meningen, att exempelvis realisationsförsäljning vid upphörande med eller driftsförändring inom jordbruk icke skall beläggas med omsättningsskatt. Det synes även vara i överensstämmelse med lagens ovan angivna huvudprincip, att realisation av inventarier vid jordbruks upphörande o. s. v. genom auktion ej kan vara att betrakta som yrkesmässig försäljning.

Inför de stundande vårauktionerna har denna fråga om tillämpningen av omsättningsskatten erhållit en betydande aktualitet för jordbrukarna. Därvid synes man enligt uttalanden i tidningspressen på många håll ha utgått från att omsättningsskatt i princip skall erläggas vid försäljning på auktion då särskild auktionsförrättare anlitas. Härav skulle följa, att den övervägande delen eller så gott som samtliga lantbrukets vårauktioner skulle så beskattas. Enligt detta betraktelsesätt skulle således auktionisten anses såsom försäljare och principiellt underkastas omsättningsskatt på all den lösegendom, som icke på grund av särskilda undantagsbestämmelser är befriad från denna skatt. Och detta skulle ske ehuru det i realiteten dock är jordbrukaren, som belastas med och får bära bördan av skatten. Detta synes icke rimligt och strider även såsom nämnts mot uppfattningen inom det riksdagsutskott, som i höstas behandlade skatteförslaget.

Interpellation ang. vissa frågor rörande omsättningsskatten vid jordbruket
(Forts.)

I detta sammanhang må beröras en annan fråga angående från omsättningsskatten undantagna varor. Till dessa undantagna varor ha enligt beslutet avsetts att hänföra bland annat större jordbruksmaskiner. Denna bestämmelse synes emellertid ha fått en tillämpning, som ingen praktisk jordbrukare torde ha kunnat tänka sig. Så ha exempelvis traktorer och självbindare, som av jordbrukaren utan minsta tvekan hänföras till de större jordbruksmaskinerna, av vederbörande myndighet förklarats vara — butikshandelsvara och såsom sådan skattepliktig.

Det har uppgivits att så skulle ha förfarits utan att någon sakkunnig jordbruksinstans eller ens någon jordbrukare haft möjlighet att yttra sig i ärendet. Detta kan vara en förklaring, som må gälla vad den kan.

I fråga om beskattningen av traktorerna torde man ha gjort gällande förefintligheten av praktiska svårigheter vid gränsdragningen. Då exempelvis försäljning av lastbilar är underkastad omsättningsskatt, har man icke velat därifrån undantaga de så att säga omgjorda bilarna — de s. k. epatraktorerna — och så har i konsekvens härmed även försäljningen av andra traktorer belagts med omsättningsskatt. Det må emellertid ifrågasättas, om icke betänkligheterna i detta fall dock haft en mera teoretisk än praktisk innebörd. I vart fall ha våra skattemyndigheter när det gäller automobilskatten visat sig ganska väl kunna iakttaga skillnaden mellan en automobil och till och med en epatraktor. Även när det gäller omsättningsskatten synes en lösning av problemet i överensstämmelse med statsmakternas gjorda uttalande angående skattefrihet för större jordbruksmaskiner kunna åvägbringas.

Under åberopande av vad sålunda anförts vill jag, herr talman, utbedja mig kammarens tillstånd att till *statsrådet och chefen för finansdepartementet* få framföra följande frågor.

1) Har herr statsrådet uppmärksammat olägenheten och det principiellt oriktiga i att jordbrukarnas realisationsförsäljningar vid upphörande med jordbruk o. s. v. genom auktioner beläggas med omsättningsskatt?

2) Har herr statsrådet observerat det egendomliga förhållandet, att t. ex. självbindare och traktorer vid jordbruksdrift underkastats omsättningsskatt, ehuru större jordbruksmaskiner enligt statsmakternas beslut skola vara fria därifrån?

3) Är herr statsrådet villig att medverka till åtgärder för ernående av rättelse i dessa hänseenden?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.15 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
